

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

УКРАЇНА І СВІТ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
19-20 КВІТНЯ 2017 РОКУ

ЧАСТИНА I

КИЇВ 2017

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ МИСТЕЦТВ**

**УКРАЇНА І СВІТ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
19–20 КВІТНЯ 2017 Р.**

ЧАСТИНА І

КИЇВ 2017

УДК 327 (477+100)
ББК 66.4

Друкується за рішенням
Головної Вченої ради
Київського національного університету культури і мистецтв
(Протокол № 20 від 03 квітня 2017 р.)

Голова редколегії:

Поплавський Михайло Михайлович, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України

Заступники голови редколегії:

Костиря Інна Олександрівна – доктор політичних наук, професор

Білецька Оксана Олександрівна – кандидат культурології, доцент

Ластовський Валерій Васильович – доктор історичних наук, професор

Члени редколегії:

Безсмертний Роман Петрович – Надзвичайний і Повноважний Посол, кандидат політичних наук

Бекешкіна Ірина Ериківна – кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України

Бойко Людмила Павлівна – кандидат педагогічних наук, професор

Важна Катерина Анатоліївна – кандидат юридичних наук

Гарачковська Оксана Олександрівна – доктор філологічних наук, доцент

Кочубей Лариса Олександрівна – доктор політичних наук, професор Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України

Мамедова Валентина Миколаївна – начальник наукового відділу, заслужений працівник культури України

Медведева Валентина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України

Наконечний Володимир Михайлович – кандидат історичних наук

Рибак Сергій Олександрович – Заслужений економіст України, кандидат економічних наук

Сломські Войцех – кандидат наук, професор Університету фінансів і менеджменту, Варшава, Польща

Тимошик Микола Степанович – доктор філологічних наук, професор

Фадель Аль Мувайл – доктор філософії з педагогічних наук Вищого інституту театральних мистецтв в Кувейті, Кувейт

Фуллер Себастьян – кандидат наук, доцент, академічний директор Лондонської школи бізнесу Apsley, Лондон, Великобританія

Чарнецькі Павел – кандидат наук, професор, Ректор Варшавського університету менеджменту, Варшава, Польща

Шевель Інна Петрівна – кандидат соціологічних наук, доцент

Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 19–20 квіт. 2017 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв; редкол.: М. М. Поплавський (голова), Костиря І. О. (заст. голови) [та ін]. – Ч. 1. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. – 427 с.

У журналі викладено матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин». Тематика збірника обіймає розділи, які стосуються історико-теоретичних питань міжнародних відносин; міжнародних відносин, зовнішньої політики і дипломатії; сучасні виклики для України; міжнародне співробітництво у сфері охорони культурної спадщини та Україна; сучасного міжнародного права: стан та перспективи розвитку; світового господарства та міжнародних економічних відносин; суспільних комунікацій та лінгвістичного забезпечення міжнародної діяльності; соціології міжнародних відносини, соціологічних досліджень в галузі міжнародних відносин; міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій.

ЗМІСТ

<i>Поплавський Михайло</i>	<i>Українська освіта на шляху до євроінтеграції: досвід міжнародного співробітництва</i>	8
----------------------------	--	----------

СЕКЦІЯ 1

ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І СУЧАСНІСТЬ

<i>Бенч Ольга</i>	<i>Україно-Словацькі відносини: погляд зблизька</i>	16
<i>Варгатюк Сергій</i>	<i>Зовнішньополітичні вектори представників українських урядових кіл доби директорії УНР</i>	27
<i>Дікареєв Олександр, Вербицька Ганна</i>	<i>Інноваційні стратегії еліти давнього світу: мир – війна – торгівля</i>	35
<i>Довганик Надія, Чалюк Юлія</i>	<i>Концепція глобальної освіти в історичній ретроспективі</i>	48
<i>Золотарьов Віктор</i>	<i>Зовнішньополітична діяльність П. М. Мілюкова і українське питання</i>	53
<i>Іванілов Олександр</i>	<i>Значення принципу альтернативності як концептуального базису лібералізації політичної системи України</i>	58
<i>Киридон Алла</i>	<i>Релігійний чинник у міжнародних відносинах: окреслення контексту актуалізації</i>	68
<i>Коротков Дмитро</i>	<i>Феномен війни в контексті демократичної парадигми</i>	74
<i>Крестовська Наталя</i>	<i>Дитина і зброя: історико-правові аспекти</i>	80
<i>Ластовський Валерій</i>	<i>Міжнародні відносини в поглядах М. Костомарова («Книга буття українського народу»)</i>	88
<i>Мельник Ганна, Губицький Любомир</i>	<i>Український досвід конвергенції цивілізаційних смислів</i>	94

*Мельник Ганна,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка;
Губицький Любомир,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет*

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД КОНВЕРГЕНЦІЇ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ СМИСЛІВ

Метою роботи стало здійснення аналізу феномену динамічності, мобільності міжнародної безпекової карти в умовах переходу від біполярного до поліполярного світу, визначення основних їх проявів від локального до глобального, детермінування їх основними міжнародними гравцями, що визначають світовий поступ у сфері технологій та суспільного способу життя, застосування концепції С. Хантінгтона для пояснення української дійсності.

Методи дослідження: аналіз спеціальної літератури, повідомлень ЗМІ (офіційних чи незалежних), інформаційних матеріалів, розповсюджених у мережі Інтернет; порівняльний, ретроспективний, метод аналізу.

Наукові концепції С. Хантінгтона щодо сучасного світорозуміння та міжнародної безпеки виявилися актуальними і у дослідженні місця і сутності українського досвіду конвергенції цивілізаційних смислів. Автори виявили, що приклад України спростовує беззаперечне визнання релігійного чинника як домінуючого у формуванні внутрішнього та зовнішнього стану безпеки. Православна в більшості Україна стала стратегічним ворогом православної Росії і водночас стратегічним партнером католицького та протестантського Заходу і мусульманської Туреччини. Спрогнозовано можливість перетворення у XXI ст. України як межової території на нову світову цивілізацію або як мінімум виняток із «зіткнення цивілізацій».

***Ключові слова:** міжнародна безпека, конфлікт, Україна, світова війна, Росія, інформація.*

Спроби великих держав формувати і контролювати міжнародний порядок абсолютно дієвими виглядають лише на їх переговорах та у звітах міжнародних безпекових організацій. Інформаційним забезпеченням саме такої позиції міжнародних гравців стають наукові пошуки, що враховують широкий спектр історичного розвитку міждержавних, регіональних і глобальних процесів у Новий та Новітній час. Одним із найвагоміших здобутків даної парадигмальної позиції є творчість Самуеля Хантінгтона.

Метою роботи є аналіз феномену динамічності, мобільності міжнародної безпекової карти в умовах переходу від біполярного до поліполярного світу, визначення основних їх проявів від локального до глобального, детермінування їх основними міжнародними гравцями, що визначають світовий поступ у сфері

технологій і суспільного способу життя, застосування концепції С. Хантінгтона для пояснення української дійсності.

У зв'язку з визначеною метою, сформульовано такі завдання даного дослідження:

- дослідити місце і сутність українського питання на міжнародній арені;
- надати характеристику методам, які використовувалися та використовуються під час здійснення структуризації міжнародного геополітичного поля;
- визначити основні інформаційні лінії, якими С. Хантінгтон обґрунтовує парадигмальну точку зору щодо подій, пов'язаних із протистоянням світорозуміння у різних країнах;
- висвітлити основні канали поширення мовно-релігійних потреб у світовому інформаційному просторі у контексті подій, що пов'язані із конфліктними ситуаціями.

Об'єктом дослідження можна визначити твори С. Хантінгтона.

Предмет: наукові концепції С. Хантінгтона щодо сучасного світорозуміння та міжнародної безпеки.

Методи дослідження: аналіз спеціальної літератури, повідомлень ЗМІ (офіційних чи незалежних), інформаційних матеріалів, розповсюджених у мережі інтернет; порівняльний, ретроспективний, метод аналізу.

Формування міжнародної безпекової карти здійснювалося відповідно до чітко встановлених геополітичними акторами схеми. У геополітичних акторів, як правило, мета завжди співпадала. І навіть методи досягнення вказаної мети, як не парадоксально, дуже часто були однаковими. Цією ідеєю-мрією, заради якої політичні, економічні, релігійні лідери нехтували людськими долями, втратами різноманітних ресурсів, ставало домінування над переважаючою часткою території, людей, ідей, структур у регіоні чи світі.

Творчість С. Хантінгтона стала спонукою до виокремлення основних структуротворчих складників сучасних міжнародних відносин. На критиці його творчості виникали нові ідеї та концепції. Так, А. Назаретян переконував у тому, що людська цивілізація зуміє вийти із тупика-катастрофи, яку змалював С. Хантінгтон, і основою цього виходу стане кореляція могутності енергетичних потоків та засобів стримування [6]. Натомість нову оцінку значення модернізації в ідентифікації цивілізацій на противагу роздумів С. Хантінгтона зробили В. Шалін, А. Абрамовський, Е. Бритикова [9]. Уточненням процесів ідентифікації конфліктів (ототожнення з культурними конфліктами конфліктів іншого змісту) займався А. Циганков [8].

Для С. Хантінгтона певні маркери міжлюдських відносин стають незмінними складовими сучасного міждержавного взаємовпливу. Такими, насамперед, є мови, релігії, культури. У ХХ–ХХІ ст. можливо і доречно зважати на ці маркери як визначальні. Однак у попередні епохи, особливо часи могутніх імперій (Британської, Французької, Австрійської, Османської, Російської, Французької, Іспанської, Китайської), мова володаря ставала

обов'язковою для підлеглих, як і релігія, а культура вважалася як засобом долучення до цивілізованішої потуги, так і засобом переваги.

Українське питання у творчості С. Хантінгтона, відповідно до його парадигми, могло бути вирішене як суто внутрішній конфлікт між православними та греко-католиками України [7]. Прогноз ученого виявився не зовсім точним.

Неоголошена «гібридна» війна РФ проти України виявилася не лише неприхованою агресією проти суверенної неядерної держави, але єдиним прецедентом переділу встановлених після Другої світової війни міжнародних кордонів. Керівництво РФ для виправдання агресивних дій проти суверенної держави використало саме ті чинники, які є одними із найвагоміших у концепції С. Хантінгтона, а саме: мова, релігія, культура. 28 липня 2014 р. у Москві святкують 1026-річницю Хрещення Русі. Однак вулиці міста переповнені не християнами, а...мусульманами. Цього дня вони святкують Ураза-Байрам – закінчення посту Рамадан. В. Путін про це говорить так: «У нас восточное православное христианство, некоторые теоретики говорят, что оно во многом ближе к исламу, чем к католикам» [5, с. 25].

Ці зусилля державної влади РФ були повністю підтримані церковною владою Російської православної церкви. У серпні 2014 р. Патріарх Московський Кирил Гундяєв нарешті робить свій внесок у розв'язану Кремлем війну в Україні. Спочатку він пише листа предстоятелям православних Церков, у якому називає війну церковною – проти православ'я. Мовляв, уніати й розкольники, узявши до рук зброю, під виглядом АТО пішли на Донбас убивати православних [5, с. 22].

Необхідно погодитися із позицією С. Хантінгтона у тому, що Захід (євроатлантична цивілізація) все більше буде зіштовхуватися у своєму прагненні вестернізувати та модернізувати не-Захід з усе більшим спротивом. Глобалізаційні процеси не тільки сприяли зіткненню, а через це й програшу «західного капіталізму конкуренції» від «азіатського капіталізму партнерства», вони довели, певним чином, ілюзорність самого явища глобальної євроатлантичної уніфікації [3, с. 4]. Одним із найважливіших акторів, що здійснюватиме спротив США стане Росія, яка у собі поєднує, як реакційний екстремістський напрям православ'я, так і ісламу. На думку З. Бжезинського, «Як тільки Росія відновить свою могутність, то розпочне також здійснювати вплив на своїх західних і східних сусідів» [1, с. 409]. Ця роль РФ ще більш посилюється у зв'язку із тим, що її влада не гребує підтримкою рухів, які поєднують риси «русского мира», панславізму, формування об'єднавчого релігійного напрямку на межі православ'я, ісламу, національних релігій. Влада РФ, офіційно дотримуючись підтримки православ'я, у той же час активно використовує потенціал екстремістських ісламських груп, як в Росії, так і поза її межами (в Азії та Європі).

Саме вибір козацької України (класичний за С. Хантінгтоном) на користь єдиновірної православної Росії у 1654 р. призвів до століть «пропащого часу» (за М. Драгомановим). І можливо Україна як межова територія у ХХІ ст. стане новою цивілізацією, або як мінімум винятком із «зіткнення цивілізацій». Такий

сценарій, на думку О. Горбача, на руку Європі, але не США [2, с. 110]. Отже, маємо шукати власну користь. І не забувати про долю Чехословаччини 1938 р. В. Денисов підштовхує до наступних висновків: «Можливо Європі варто ще раз простудіювати уроки Другої світової війни, дійшовши висновку, що нині Україна, як тоді Чехословаччина, може стати запальником вселенського вибуху, який, накривши Європу, пошириться на весь світ» [4, с. 12].

Таким чином, приклад України відкидає беззаперечне визнання релігійного чинника як домінуючого у формуванні внутрішнього та зовнішнього стану безпеки. Православна в більшості Україна стала стратегічним ворогом православної Росії і водночас стратегічним партнером католицького та протестантського Заходу і мусульманської Туреччини.

Література:

1. Аналітика, експертиза, прогнозування : монографія / Макаренко Є.А., Рижков М. М., Ожеван М. А. та ін. – Київ : Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
2. Горбач О. Доктрини зовнішньої політики. Історія та сучасний розвиток / О. Горбач. – Львів : ПП Оріон, 2005. – 156 с.
3. Гура В. Глобальний розвиток у регіонально-цивілізаційній перспективі ХХІ ст. // Світ ХХІ ст. у контексті мультицивілізаційного прогресу. Матеріали Міжвідомчої наук.-теоретичної конф. (м. Київ, 30 вересня 2010 р.). – Київ : І-т світової економіки і між нар. відносин НАН України, 2010. – 104 с.
4. Денисов В.Н. Міжнародний правопорядок в світлі сучасних цивілізаційних викликів // Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення. Збірник матеріалів конференції. До 125-річчя від Дня народження Володимира Михайловича Корецького. 19 лютого 2015 р. / упор. І. М. Проценко. – Львів : Сполом, 2015. – 316 с.
5. Криштопа О., Охрімович А. Україна. Загартована болем. Тисяча років самотності / О. Криштопа, А. Охрімович. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015. – 543 с.
6. Назаретян А. П. Беспределен ли человек? // Общественные науки и современность. – 1992. – № 5. – С.176–183.
7. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон ; пер. с англ. Ю. Новиков, Т. Велимеев. – Москва : АСТ, 2003. – 603 с.
8. Цыганков А. П. Плюрализм или обособление цивилизаций? Тезис С.Хантингтона о будущем мировой политики в восприятии российского внешнеполитического общества // Вопросы философии. – №2. – 1998. – С.18–34.
9. Шалин В. В. Модернизация, образование, современность: монографія / В. В. Шалин, А. Л. Абрамовский, Е. А. Бритикова. – Краснодар : КубГАУ, 2015. – 255 с.

Melnyk Hanna
Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
Hubytkyi Lyubomyr
Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

UKRAINIAN EXPERIENCE OF CONVERGENCE OF CIVILISATION MEANINGS

The aim of the work was the analysis of phenomena of international security cards dynamics and mobility in conditions of the transmission from a bipolar to a polypolar world, designation their main manifestation from local to global, determination them as basic international players that define world's progress in the field of technology and social way of life, the application of S. Hantington's concept for Ukrainian reality explication.

S. Hantington's scientific concepts on modern world outlook and international security have proved to be relevant in studying the space and also in entity of Ukrainian experience of convergence of civilisation meanings. The authors found out that the example of Ukraine rejects the unquestionable acceptance of the religious factor as a dominant in forming the internal and external State of security. Ukraine that is in the most orthodox has become a strategic enemy of orthodox Russia and at the same time it has become a strategic partner of Catholic and Protestant West and Muslim Turkey. It was predicted the ability of Ukraine for transformation as a borderline territory for a new civilization or at least an exception to the «clash of civilizations».

Key words: international security, conflict, Ukraine, World War II, Russia.

УДК 32

Mikołajec Jarosław
Doktor habilitowany, Starszy Wykładowca
Politechnika Śląska w Gliwicach
(Gliwice, Polska)

GRANICE ETNICZNE UKRAINY. REFLEKSJA GEOPOLITYCZNA I HISTORIOZOFICZNA

Streszczenie. Wywodzące się z Rusi Kijowskiej etnosy rosyjski i ukraiński uczestniczyły w ekspansji Imperium Rosyjskiego w kierunku Pacyfiku. Szczególna rola w tej ekspansji przypadła Kozakom. Ze względu na silne polityczne centrum i scentralizowany aparat państwowy etnos rosyjski zdominował etnos ukraiński. W okresie sowieckim Ukraińcy w Rosji ulegli rusyfikacji. Współczesne granice Ukrainy nie obejmują ziem etnicznie ukraińskich znajdujących się na terytorium Rosyjskiej Federacji, które od lat 30. XX wieku uległy stopniowej rusyfikacji. Należą do nich Kubań, południowa część obwodów woroneskiego i bielgorodzkiego, Starodubie i okolice Taganrogu. W przestrzennej rywalizacji Ukrainy i Rosji można zauważyć wiele prawidłowości, które mogą być wytłumaczone tylko na gruncie geopolityki.

Наукове видання

**УКРАЇНА І СВІТ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Міжнародна науково-практична конференція

19–20 квітня 2017 року

Частина I

Головний редактор	Барабаш С. М.
Комп'ютерна верстка	Кузнєцова А. В.
Дизайн і технічне оформлення	Галицька Л. М., Шашенко С. А.
Технічний редактор	Білецька О. О.

Видавець Київський національний
університет культури і мистецтв
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК №4776 від 09.10.2014

Підписано до друку: 10.04.2017

Формат 70x108 1/16
Ум. др. арк. 25,51. Обл. др. арк. 29,46.
Наклад 300 примірників
Замовлення № 2560.
Видавничий центр КНУКіМ